

Міністерство освіти і науки України
Мирогощанський аграрний фаховий коледж

Методичні вказівки
для виконання практичної роботи №7
" Вивчення рослинотних комах, плодів і насіння рослин "

Практична робота №7

Тема: Вивчення шкідників плодів і насіння.

Мета: Ознайомитись і описати найнебезпечніших шкідників плодів і насіння хвойних і листяних дерев.

Матеріали та обладнання : колекція комах, лупа, таблиці, олівці.

Теоретичне обґрунтування

Потенційних шкідників плодів і насіння поділяють на комах- шкідників шишок, а також листяних і плодових, до яких відносять : шовкопряди, вогнівки, листовійки, довгоносики. Імаго - це невеликі метелики різного забарвлення. у них,-добре розвинутий ротовий апарат гризучого типу. Найбільшої шкоди завдають в стадії личинки. Пошкоджують плоди і насіння. В стадії імаго - інші частини рослини.

Порядок виконання роботи

1. Опишіть типових шкідників шишок хвойних порід.
2. Огляньте зразки колекції комах, визначте їх, замалюйте.
3. Опишіть найпоширеніших шкідників листяних порід.
4. Складіть порівняльну таблицю різних видів комах-шкідників.

Шкідники плодів та насіння хвойних порід

Шкідники шишок та плодів

Родина вогнівки

Шишкова вогнівка. Метелики з попелястими передніми і білими задніми крилами, літають в червні на початку липня. Яйця відкладають на шишки. Гусениці вилуплюються в шишках і пошкоджують насіння. Гусениці 2-2,5 см жовто-бурі гладенькі:- кокон сірий- Гусениці вилазять у вересні з пошкоджених шишок і зимують у лісовій підстилці. Генерація однорічна. Пошкоджує шишки і насіння всіх хвойних, найбільше кедрові насадження, менше ялинові і хвойні.

Родина листовійки

Ялиново-соснова листовійка. Метелики з коричневими передніми і бурувато- сірими задніми, крилами. Літають в 'травні. Яйця відкладають на молоді шишки. Гусениці. 1-2 см білуваті. Пошкоджують насіння , прогризаючи ходи в-шишках. Гусениці зимують в шишках, де і заляльковуються. Генерація однорічна.

Шишківка модрінова. Передні крила метелика майже чорні. Літають у травні. Гусениці-білуваті, лялечка світлокоричнева. Генерація однорічна. Гусениці прогризають ходи навколо стержня, в шишках модрини, пошкоджують луски і насіння. В липні заляльковуються в кокони.

Родина довгоносики

Сосновий шишковидний смолюх. Жук 5-7 мм коричневий. Личинки білі безногі. Генерація однорічна. Зимують в підстилці. Навесні вони залазять на дерево і живляться, залишаючи в шишках глибокі вузькі ходи. В травні- на початку червня метелики відкладають яйця в шишках сосни. Живляться насінням і лусками. Фаза лялечки триває майже 3 тижні. Отвори для вильоту комах 3 мм в діаметрі. Старі жуки живляться на пагонах, вигризаючи в них ходи.

Шкідники плодів листяних порід

Родина довгоносики

Жолудевий довгоносик. Жук 5-8 мм з довгою тонкою зігнутою головою. Літають з травня до вересня. Пошкоджує суцвіття і листя дуба. З липня живляться жолудями, роблячи отвори в них. В кінці липня відкладають самки яйця у пошкоджені жолуді. Фаза яєць триває близько тижня. В жолуді перебуває від 2-5 личинок. Закінчивши живлення личинки переповзають у ґрунт і заляльковуються. Зимують на глибині 10-25 см.

Кленовий довгоносик. Жук 4-5 мм бурувато-сірий. Личинка біла безнога, Жук літає в квітні-травні, пошкоджує квітконіжки на клені. Личинки пошкоджують насіння. В липні-червні личинки заляльковуються, зимуючи в підстилці або ґрунті.

Ясеневий довгоносик. Жук 3-4 мм коричневий. Головотрубка червонувата. Личинка безнога біла. Літають в травні-червні, пошкоджуючи молоде насіння і відкладають в ньому яйця. У вересні заляльковуються. Для боротьби з довгоносиком треба підігрівати насіння до 50°C протягом 3 годин, щоб знищити личинки.

Родина листовійки

Жолудева плодожерка. Метелик з розмахом крил до 2 см. Передні крила попелясто-сірі, задні-бурі. Гусениця до 2 см білувата. Літають метелики у другій половині червня. Гусениці прогризають жолуді роблячи ходи в них і пошкоджують сім'ядолі. Після живлення гусінь переповзає у підстилку чи у тріщини кори і заляльковується у білуватий кокон, де і зимує.

Горіхова плодожерка. Метелики з розмахом крил до 8 см. Передні крила бурувато-сірі, задні бурі. Гусениці до 2 см, жовтувато-червоні.

Букова плодожерка. Схожа до жолудевої плодожерки. Личинка пошкоджує плоди бука, ліщини. Поширена в лісах Карпат, Криму і Кавказу.

Акацієва вогнівка. Метелики з розмахом крил до 2,5 см. Передні крила жовтуваті з білою смужкою скраю і жовтою чи оранжевою посередині. Гусениці 1,5-2 см. Лялечка в сіруватому коконі. Метелики відкладають яйця на плоди акації жовтої та інші бобові. Гусінь пошкоджує насіння. В червні заляльковуються в ґрунт. На початку серпня 2-е покоління відкладає яйця на боби акації. В кінці літа гусінь заглиблюється в ґрунт і зимує в коконах.

Яблуневий цвітоїд - довгоносик, досягає 6 мм в довжину і має коричневе тіло з білими плямами. Він відкладає яйця в нерозкриті бутони яблуні. *Ознаки:* бутони не розпускаються/буріють і поступово загнивають. В середині не розвинутого бутону знаходиться біла личинка довжиною 7 мм. Пошкоджує

плодові і декоративні яблуні.

Яблуневий кліщик - комаха довжиною 1 см. Схожий на мішок. Відкладає яйця в квіти, а зимою в ґрунті біля основи дерева.

Ознаки: зав'язі на яблунях передчасно опадають, в середині зав'язі знаходиться невелика личинка довжиною 15 мм, біла з коричневою головою. Поражає десертні сорти яблунь.

Яблунева плодожерка — невеликий метелик. В середині літа відкладає маленькі і прозорі яйця на плодах і листках яблуні;

Ознаки: з'являються невеликі білі гусениці з невеликою коричневою головою. Вони проникають в плід.

Горохова листокрутка - невеликий метелик, який з'являється із ґрунту і і перелітає на горох;

Ознаки: коричнево-білі гусениці з чорними плямами довжиною 6 мм. Живуть в середині стручків і живляться горошинками.

Грушева плодожерка - маленькі непомітні комахи, появляються із ґрунту навесні і відкладають яйця в квітках.

Ознаки: через декілька тижнів в зав'язі появляються світло оранжеві личинки довжиною 3 мм.

Слизова плодожерка - метелик, відкладає яйця на плодах і листках в середині літа. Велика гусениця 12 мм.

Ознаки : рожево-біла або червона з коричневою головою.

Шишкова вогнівка - метелик з попелястими передніми і білими задніми - крилами. Літ в червні-липні яйця відкладає на шишках. Через 2-3 тижні з'являються гусениці 2,5-3 см і прогризають насіння.

Яблунево-соснова листовійка — метелик з коричневими передніми і сірими задніми крилами. Літ метеликів у травні. Яйця відкладають на молоді шишки. Пошкоджують шишки.

Висновок